

Halina Dołęga

Święta Rodzina w duchowości Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu

Salvatoris Mater 11/4, 56-76

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Druga połowa XIX wieku to okres wzmożonych ataków masonerii na rodzinę chrześcijańską. Szerzące się wówczas prądy liberalizmu, laicyzacji i materializmu praktycznego zmierzały do desakralizacji życia rodziny. Stąd w Kościele tamtego okresu rozlegał się apel o moralne odrodzenie małżeństwa i rodziny, dowartościowanie społecznej roli kobiety. Aby osiągnąć ten cel, ukazywano rodzinie jej idealny wzór, czyli Najświętszą Rodzinę z Nazaretu. Wielkim propagatorem kultu Najświętszej Rodziny był papież Leon XIII. W swoim breve *Nominem fugit*, wydanym w czerwcu 1892 roku, ukazał Najświętszą Rodzinę jako najpiękniejszy wzór życia rodzinnego i podkreślał dobra duchowe, jakie przynosił ten kult. Wkrótce potem, 20 czerwca 1892 roku, zatwierdził Statuty Powszechnego Stowarzyszenia Najświętszej Rodziny, ruchu ogólnokościelnego.

Halina Dołęga CSFM

Święta Rodzina w duchowości Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu

SALVATORIS MATER
11(2009) nr 4, 56-76

W rok później ustanowił Święto Najświętszej Rodziny. Wysiłki Kościoła tego okresu szły w kierunku podniesienia poziomu religijnego i moralnego w rodzinach. W dziedzinie apostołowskiej i duszpasterskiej zaznaczyła się wyraźna potrzeba zainteresowania rodziną chrześcijańską. Różne ugrupowania włączały do swojej duchowości pewne elementy duchowości nazaretańskiej. Powstawały liczne bractwa związane z duchem

Najświętszej Rodziny, naśladowując jej sposób życia, a także zgromadzenia wzorujące się na życiu Świętej Rodziny¹.

1. Charyzmat Zgromadzenia

W nurt duchowości „świętorodzinnej” wpisuje się Franciszka Sieidliska, błogosławiona Maria od Pana Jezusa Dobrego Pasterza [skrót: Maria od PJD]. Urodziła się 12 listopada 1842 r. w Roszkowej Woli na Mazowszu, zmarła w Rzymie 21 listopada 1902 r. Od młodości pragnęła oddać się całkowicie Bogu, jednak napotkała na wyraźny opór rodziców, zwłaszcza ojca. Dopiero po jego śmierci mogła zrealizować

¹ Por. *Materiały formacyjne Stowarzyszenia Najświętszej Rodziny*, Warszawa 2005, 2009.

swoje pragnienia. Gdy usłyszała od spowiednika, że wolą Bożą jest, by założyła nowe zgromadzenie zakonne, udała się do Rzymu, prosząc Piusa IX o zgodę na powstanie w Kościele nowego dzieła. Zgromadzenie powstało w Rzymie w roku 1875. Za życia Założycielki powstały także placówki w Polsce, USA, Francji, Anglii. 23 kwietnia 1989 r. Jan Paweł II beatyfikował Franciszkę Siedliską pod zakonnym imieniem Marii od Pana Jezusa Dobrego Pasterza. 5 marca 2000 r. natomiast tenże papież beatyfikował jedenaście sióstr nazaretanek, męczennic z Nowogródka. Obie beatyfikacje odbywały się w Rzymie i stanowią najchlubniejsze karty nazaretańskiej historii.

Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (Congregatio Sororum Sacrae Familiae de Nazareth – CSFN), zwanych nazaretankami, jest międzynarodowym, apostołskim zgromadzeniem zakonnym na prawie papieskim². Duchowość Zgromadzenia zakorzeniona jest w duchowości Najświętszej Rodziny. Błogosławiona Maria od PJDPA obrała Ją za patronkę i wzór dla tworzonego dzieła. Duchowość Nazaretu kształtowała się już za życia Założycielki, na przestrzeni historii była ciągle pogłębiana, na nowo odczytywana. Drogi, którymi Bóg prowadził Założycielkę, cnoty, które w niej wzbudzał, i ideał Najświętszej Rodziny, do którego ją pociągał oraz natchnienie, jakie czerpała z tego ideału, stanowi ciągle niezgłębione źródło duchowości nazaretanek. Spuścizna, jaką zostawiła Założycielka, jest wciąż na nowo odkrywana, bowiem wiele jej pism nie zostało do tej pory wydanych. Z jednej strony Zgromadzenie ma już bogatą, ponad 130-letnią tradycję, z drugiej jednak – nadal nie do końca poznaną i opisaną duchowość oraz historię, zwłaszcza z końcowych lat życia Założycielki.

Pierwszy zarys Konstytucji Zgromadzenia powstał w roku 1887. Określił jego cel jako *współdziałanie z Chrystusem i Jego Kościołem, by Królestwo Bożej Miłości, które ten Syn Boży z nieba na ziemię przyniósł i które najpierw w świętej Rodzinie z Nazaretu zakwitło, wśród siebie i wśród innych, szczególnie zaś w rodzinach chrześcijańskich zaszczerpić i szerzyć. Aby ten cel zgromadzenie osiągnąć mogło, wieść będzie życie zakonne, które, podobnie jak życie świętej Rodziny z Nazaretu, kontemplacyjne będzie i zarazem czynne*³. Święta Rodzina w duchowości nazaretańskiej od początku łączona jest z Wcieloną Bożą Miłością. To w Świętej Rodzinie rozwijało się Królestwo Bożej Miłości, które Syn Boży przyniósł na ziemię. Królestwo to dalej trwa i rozwija się w Kościele.

² Por. *Prawo Miłości, Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu*, Rzym 2002, 17 (dalej: *Prawo Miłości*).

³ *Konstytucje CSFN*, Rzym 1887, p. 3 i 4.

Jego najgłębszym przejawem, mocą twórczą jest miłość. Dlatego zadaniem Zgromadzenia jest żyć wartościami Królestwa, szerzyć te wartości, a zwłaszcza miłość wzajemną. Miłość Boża stanowi podstawową cechę Zgromadzenia. Inne ważne elementy duchowości wzorujące się na Świętej Rodzinie to duch wiary, ukrycie, prostota, zwyczajność, posłuszeństwo woli Bożej, duch wyrzeczenia i ofiary. Wartości te odkrywała, zgłębiała i wszczepiała Założycielka w serca sióstr. W ten sposób charyzmat i duchowość Zgromadzenia kształtował się już za jej życia.

W historii zgromadzenia, zarówno w tradycji, jak i zapisie prawnym, występowały zmiany w ujęciu i interpretacji poszczególnych elementów duchowości. Między innymi było to przyczyną tego, że dość późno, bo dopiero w 1923 r. nastąpiło ostateczne zatwierdzenie Konstytucji Zgromadzenia. We wszystkich jednak dokumentach prawnych (konstytucje, uchwały Kapituł Generalnych, pisma okólne przełożonych) zawarte są odniesienia do Świętej Rodziny, zachęty do pogłębiania jej cnót. Jeszcze za życia Założycielki, w roku 1894, został wydany drukiem *Regulamin Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu*⁴. Poszczególne jego rozdziały z zasady rozpoczynały się odniesieniem do Najświętszej Rodziny – dla przykładu rozdział *O skromnej a swobodnej prostocie w zewnętrznym zachowaniu się* rozpoczynał się słowami: *Gdy w Najświętszej Rodzinie mieszkał Syn Boży, Miłość wcielona i Prawda odwieczna, wszystko tam tchnęło skromnością i Boską powagą, a zarazem swobodną szczerością i prostotą. Siostry więc starać się będą, by wśród nich także skromność i prostota panowały*⁵. Zaś Konstytucje z roku 1956 mówią, że głównym źródłem życia wewnętrznego i gorliwości w życiu czynnym będzie dla sióstr naśladowanie i cześć Najświętszej Rodziny, jako pierwszego i najdoskonalszego wzoru dla życia kontemplacyjnego i czynnego, które jest cechą charakterystyczną Zgromadzenia⁶. Ważnym wydarzeniem w historii Zgromadzenia była XVIII Kapituła Generalna, która odbywała się w Rzymie w roku 1988. W czasie trwania Kapituły Konsystorz Kardynałów zatwierdził cud przypisywany wstawiennictwu Franciszki Siedliskiej, Matki Marii od Pana Jezusa Dobrego Pasterza. Beatyfikacja Założycielki stała się więc już bardzo bliska. Zgromadzenie na nowo uświadomiło sobie potrzebę pogłębienia charyzmatu i duchowej odnowy, by w życiu sióstr, podobnie jak w życiu Założycielki, zapanowała miłość. Kapituła w dużej mierze położyła nacisk na sprawę przyszłości Zgromadzenia. Określiła ona między innymi istotę posłannic-

⁴ *Regulamin, czyli przepisy porządku domowego Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu*, Poznań 1894.

⁵ TAMŻE, 42.

⁶ Por. *Konstytucje CSFN*, Rzym 1956, 41-44.

stwa nazaretanek i nazaretańskiej duchowości. Skupiła się na wzajemnych powiązaniach, jakie istnieją między posługą rodzinom i jakością życia wspólnotowego.

Przechodząc do omawiania poszczególnych elementów duchowości Świętej Rodziny w Zgromadzeniu Nazaretanek, naturalne wydaje się na początku zatrzymanie się nad tajemnicą Wcielenia. Założycielka tu widziała początek Nazaretu, czyli początek Świętej Rodziny. Jednocześnie tajemnica Wcielenia stanowi klucz do rozumienia innych, specyficznych elementów duchowości.

2. Tajemnica Wcielenia początkiem Nazaretu

Charyzmat nazaretanek inspirowany tajemnicą Najświętszej Rodziny zobowiązuje Zgromadzenie do szukania sposobów przybliżenia światu ukazania się Tajemnicy Boga przez dar Wcielenia Syna Bożego. Ma się to dokonywać przez świadectwo życia pokazujące, że Bóg jest, że jest Miłością, że jest wieczny i wszechmocny i mieszka pośród swego ludu. Pierwszym wydarzeniem nazaretańskim jest tajemnica Zwiastowania. Kluczowe słowa, jakie wypowiedziała Maryja wobec Anioła Gabriela, to: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa* (Łk 1, 38). Tajemnica Zwiastowania stanowi więc początek tajemnicy Nazaretu. W tym momencie zaistniała na ziemi Święta Rodzina. Wprawdzie św. Józef jeszcze mieszkał osobno, ale Jezus już jest w Maryi. Maryjne „tak” jest łaską i angażuje całą istotę Maryi. Oddała się Ona całkowicie do Bożej dyspozycji, ofiarując Bogu wszystkie swoje możliwości stanowiące Jej naturę. To dzięki pokornej odpowiedzi Maryi, dzięki Jej *fiat*, w Jej łonie odwieczne Słowo stało się Ciałem, przyjęło ludzką naturę⁷. Bóg, stawszy się człowiekiem, zechciał wejść w najprostsze, zwyczajne doświadczenia ludzkiego życia. Tajemnica Wcielenia jest wyrazem przeogromnej miłości Boga do człowieka. Bóg staje się człowiekiem, by dokonać jego odkupienia. Głównym motywem wydarzenia w Nazarecie jest miłość, która jest istotą Boga i Jego głównym przymiotem. Błogosławiona Maria od PJDPragnęła, by miłość na wzór Maryi i Józefa stanowiła podstawową odpowiedź daną Bogu, wspólnocie, bliźniemu, by przenikała wszystkie wymiary życia nazaretanek, by była najważniejszym rysem duchowości Zgromadzenia.

Czas przygotowania i obchodów wielkiego Jubileuszu 2000-lecia sprawił, że nastąpiło jakby ożywienie i pogłębienie spojrzenia Kościoła

⁷ Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Mater* (25.03.1987), 1. 8 (dalej: RM).

na tajemnicę Wcielenia. Znalazło to również odbicie w Zgromadzeniu nazaretanek. Dla nazaretanek tajemnica Wcielenia stanowi centrum charyzmatu. Przypomniała o tym przełożona generalna Matka Maria Teresa Jasionowicz, która zachęcała siostry: *Zapatrzymy się w Najświętszą Rodzinę, Ikonę Trójcy Przenajświętszej na ziemi i przez Osobę Jezusa zachwyćmy się harmonią i komunią Miłości, tym początkiem Królestwa Bożego*⁸.

W tradycji Zgromadzenia, od czasów Założycielki, patronalnym świętem sióstr juniorystek jest święto Zwiastowania Pańskiego. Tym sposobem tajemnica Wcielenia staje się bliska siostronom od początku życia zakonnego. Wpatrując się w Najświętszą Maryję Pannę, od Niej młode profeski uczą się wiary, zaufania Bogu, posłuszeństwa na wzór Maryjnego *fiat*, pokory, bycia służebniczkami Pana oraz takiego usposobienia wewnętrznego, które pozwalało będzie doświadczać przebywania Boga w sercu, Jego królowania⁹.

Dla podkreślenia ważności tajemnicy Wcielenia dla nazaretanek, władze Zgromadzenia uznały, że powinny istnieć domy w miejscach historycznie związanych z tą tajemnicą. Dlatego w Nazarecie (Izrael) i w Loreto (Włochy) Zgromadzenie ma swoje placówki. Siostry tam posługujące codziennie modlą się za Zgromadzenie, aby odpowiadało ono dzisiaj na Boże wezwania, by pogłębiało swój charyzmat i duchowość.

Poprzez Wcielenie *Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas* (J 1, 14). W tym zbawczym wydarzeniu dzieje człowieka w Bożym planie miłości osiągnęły swój zenit. Bóg wszedł w te dzieje, stał się człowiekiem, jednym z wielu, a równocześnie Jedynym, całkowicie ukrył swoją Boskość¹⁰. W tajemnicy Wcielenia Założycielkę zachwyciło ukrycie Boga, dlatego cnotę ukrycia uczyniła jedną z ważniejszych dla nazaretanek.

W Jezusie, Słowie Wcielonym, Założycielka Nazaretanek odkryła szczególnie czytelny obraz prawdy o Bogu pochylającym się, zniżającym się, ukrytym. **Tajemnica ukrycia** najbardziej odpowiadała duchowym pragnieniom Założycielki. Szczególnie zachwyciło ją w tajemnicy Wcielenia to, że w ukrytym życiu Jezusa z Nazaretu ukryło się Jego Bóstwo. Rozważając tę prawdę, błogosławiona Maria od PJD P pouczyła pierwsze nazaretanki: *Czym było dla Pana Jezusa pozostawanie ukrytym w domku Nazareckim, gdzie ludzie mieli Go za nic i uważali, że był synem cieśli, jak to określali, mówiąc: „Skądże mu ta mądrość i cuda? Czyż on nie jest synem rzemieślnika?”* (Mt 13, 55). *I tak nieznanymi żyje Pan Jezus nie*

⁸ Por. Okólnik nr 37: Boże Narodzenie 1996.

⁹ Por. F. SIEDLIŚKA, *Wybór listów*, Rzym 1975, 190.

¹⁰ Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptor hominis* (4.03.1979), 1.

przez rok, ale przez lat trzydzieści¹¹. W Bogu całkowicie ukrytym dla zwykłego ludzkiego wzroku odnalazła Założycielka głęboki sens ukrycia przeżywany przez nazaretanki. Bóg i dzisiaj objawia się dokładnie tam, gdzie wydaje się być nieobecny – w niepozornej codzienności ludzkich uwarunkowań. Dostrzec Go można jedynie wtedy, gdy ludzkie spojrzenie przebija się przez to, co powierzchowne, i dosięgnie głębi. Zatem istotą życia ukrytego w duchowości nazaretańskiej jest dostrzeżenie Boga w tym, co jest zwyczajne, proste. Umiejętność ta jest wyrazem głębokiego życia wewnętrznego, życia ze świadomością Boga mieszkającego w nas i pośród nas. Taki sposób przeżywania ukrycia rozeznała Założycielka i wyraziła w *Dzienniku duchowym* słowami: *Tak mi się przedstawiło życie Nazaretu – życie miłości: na zewnątrz praca, obowiązek, oddanie się na wszystko, czego Pan Jezus wymaga..., ale w głębi duszy, w życiu wewnętrznym – najcisłejsza z Panem Jezusem więź*¹². W tym też duchu Założycielka formowała siostry, pisząc listy wyjaśniające istotę powołania do Zgromadzenia Nazaretanek: *Pan Jezus dał ci zrozumieć ten skarb ukrytego życia w Nazarecie. Wydaje się, że nie ma w tym nic nadzwyczajnego, nic atrakcyjnego, nic, co zasługiwałoby na ludzkie pochwały i uznanie... A jednak, w ukrytym życiu Świętej Rodziny odnajdujemy najpełniejszą doskonałość. Tu nasz Pan jest bardziej ukryty niż na krzyżu czy w Eucharystii. W Nazarecie wydaje się, że On nawet swoją miłość ku nam ukrył. Nie czyni nic, a osiąga jakże wiele! Ukrył swoją mądrość i nawet swoją miłość, by dać nam wzór najpełniejszego oddania... Ta pozorna bierność kryła pełnię aktywności, to jest miłość doskonałą, modlitwę i ofiarę z siebie*¹³.

Nazaretański charyzmat wzywa do życia zwyczajnym życiem codziennych spraw, czerpiąc siły z kontemplacyjnego wnętrza. Jest zaproszeniem do otwierania się na Boga, do głębokiego życia duchowego. Wymaga postawy wewnętrznego zasluchania, wrażliwości na obecność Boga, aby w zagonionym świecie prowadzić życie kontemplacyjne i czynne zarazem, jakie wytyczyła Zgromadzeniu Założycielka. Jeżeli nie ma pierwszeństwa życia duchowego, wówczas trudno jest dostrzec obecność Boga w zwyczajności życia. Tak jak Bóstwo Jezusa było ukryte w Jego człowieczeństwie, tak życie nazaretanek ma być ukryte z Chrystusem w Bogu. Bóg jest obecny w człowieku, we wspólnotach, w rodzinach i zaprasza do życia pośród zwyczajnych, codziennych spraw.

¹¹ Konferencje Franciszki Siedliskiej, Rzym 1960, 36.

¹² F. SIEDLIŚKA, *Dziennik duchowy*, t. 2, Rzym 2002, 15.

¹³ TAZ, *List do M. Laurencji* (09.08.1899).

XIX Kapituła Generalna Zgromadzenia w przesłaniu *Ożywiaj w sobie na nowo dar Boży* skierowanym do Zgromadzenia stwierdziła odnośnie tego zagadnienia, że dzisiejszy świat jest zagoniony, ale zagoniony jest również świat zakonny. Nikt z zewnątrz nie może go zmienić. Każda z sióstr musi podjąć stały trud wykuwania świętej przestrzeni ciszy i wyculenia na obecność Bożą. Podobnie jednak, jak to miało miejsce w życiu Jezusa, Maryi i Józefa, świętość nie stanie się w oderwaniu od rzeczywistości. Kontemplacja jest drogą do serca Boga i do ludzkiego serca. Wzrasta ona proporcjonalnie do trudu wkładanego w odczytywanie woli Bożej, w ryzyko zawierzenia, w odwagę stawienia czoła niepewnemu jutru¹⁴.

Z ukryciem nazaretańskim łączy się ściśle **prostota**. Jest ona rozumiana przez nazaretanki jako życie w prawdzie, czyli życie Ewangelią, wybieranie tego, co istotne i ważne; przyjęcie postawy dziecięcego zawierzenia, zaufania i otwarcia się na Boga; przejrzystość postaw, kultura bycia, szacunek, prosty styl życia; poprzestawanie na tym, co się ma, radość z tego, kim się jest i kim są inni. Założycielka powtarzała wielokrotnie, że życie nazaretanek ma być bardzo proste, bardzo ciche, ukryte, wewnętrzne, bo takim było życie Świętej Rodziny¹⁵.

Zagłębiając się w tajemnicę Wcielenia, zauważamy, że **przymiotem nazaretańskiego życia Chrystusa jest duch ofiary, wyniszczenia**. Postawę wyniszczenia Chrystusa wyrażoną w Liście do Filipian: *Chrystus ogołocił siebie samego, przyjmując naturę sługi i stając się podobnym do ludzi. A z zewnętrznego wyglądu uznany za człowieka, uniżył samego siebie, stając się posłusznym aż do śmierci, i to śmierci na krzyżu* (Flp 2, 7-8) teologia nazywa »kenozą«¹⁶. W kenozie miłość Jezusa osiągnęła swój szczyt. Kenoza ta rozpoczęła się już w momencie Wcielenia, gdy nieograniczony Bóg przyjął granice ludzkiego ciała. Tu, w Nazarecie, jak stwierdziła błogosławiona Maria od PJD, do tej męki się „przysposabiał”¹⁷.

Przez 30 lat życia w Nazarecie Jezus był nierozpoznany. Dzielił los rodziny ludzkiej, w ukryciu przygotowując się do dopełnienia dzieła Odkupienia. To właśnie w Jezusie, mocą Jego ofiary, zostaje na nowo przywrócone nam oblicze dziecka. Wyniszczenie Chrystusa, będące wyrazem niepojętej ofiary, wywoływało u Założycielki nieustanne zdumienie i podziw. Życie św. Józefa także było naznaczone ofiarą. Żył on dla Jezusa i Maryi, z Nimi wszystko współprzeżywał, z Nimi także cierpiał¹⁸.

¹⁴ Por. *Akta XIX Kapituły Generalnej CSFN*, Rzym 1992, 18.

¹⁵ Por. F. SIEDLIŚKA, *Dziennik duchowy...*, t. 2, 15.

¹⁶ Por. K. HOŁDA, *Za Jezusem z Nazaretu*, Rzym 1979, 36.

¹⁷ Por. F. SIEDLIŚKA, *List do s. Joanny* (Rzym 1883).

¹⁸ Por. TAŻ, *Wybór listów*, Rzym 1975, 28.

Nazaretanka ma kształtować swoje życie wpatrzona w Najświętszą Rodzinę. Jej duchowość ma więc charakteryzować się również duchem ofiary. Miłość wyraża się najpełniej przez oddanie swego życia. Nazaretanki do miłości pełnej oddania i zapomnienia o sobie nie tylko są wzywane, ale i codziennie o taką miłość proszą, modląc się do Najświętszej Rodziny: *Jezu Słowo Wcielone, Zbawicielu świata, który życiem swoim dałeś nam przykład oddania się Ojcu i dziełu zbawienia, pomóż nam [...] uczestniczyć co dzień głębiej w Twojej ofierze*¹⁹. Całkowitego oddania się Bogu dokonała każda nazaretanka w akcie profesji, ślubując czystość, ubóstwo i posłuszeństwo, zarazem prosząc: *Błagam Cię, o Boże mój [...] abyś raczył przyjąć tę moją pokorną i całkowitą ofiarę*²⁰.

Tajemnica Wcielenia jest także wyrazem posłuszeństwa. Przy Zwiastowaniu Maryjne *fiat* – „niech mi się stanie” – było posłuszeństwem wiary poprzez pełną uległość rozumu i woli wobec Boga. Zachodzi zbieżność słów Maryi ze słowami Jezusa, który mówi do Ojca w momencie przyjścia na świat: *Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył ciało [...]: Oto idę [...] abym spełniał wolę Twoją, Boże* (Hbr 10, 5. 7)²¹.

Dewizą Zgromadzenia są słowa FIAT VOLUNTAS TUA (Bądź wola Twoja). Stanowią one krótkie ujęcie świętości nazaretańskiej i zasadę postępowania²².

Chociaż zewnętrznie dom Świętej Rodziny niczym nie różnił się od innych, niczego spektakularnego tam nie czyniono, to jednak upodobanie Boże spoczywało na nim, bo umysły, serca, uczucia, wola jego mieszkańców były skierowane ku Bogu i każda z Trzech Osób Najświętszej Rodziny spełniała najdoskonalej to, do czego Bóg ją powołał²³. Założycielka wskazywała, że jednomyślność z wolą Boga sprawia Jego obecność pośród wspólnoty. Kiedy osoby Najświętszej Rodziny były zjednoczone w poszukiwaniu woli Najwyższego, były zjednoczone także i między sobą, ogarnięte błogosławieństwem nieba. Dlatego bł. Maria twierdziła, że Pan Jezus, Najświętsza Panna, św. Józef w jednośmi myśli, uczuć, pragnień służyli Panu Bogu i spełniali Jego najświętszą wolę. *I wśród Was, niechaj panuje święta jedność, miłość, poświęcenie się jedna dla drugiej*²⁴.

Chrystus zaświadczył o swym posłannictwie bezwarunkowym posłuszeństwem woli Ojca, pełnionym w każdych okolicznościach. Po-

¹⁹ Z codziennej modlitwy sióstr nazaretanek.

²⁰ Fragment formuły profesji przyjętej w Zgromadzeniu.

²¹ Por. RM 13.

²² Zob. *Prawo Miłości*, 6.

²³ Por. F. SIEDLIŚKA, *List do sióstr* (Paryż, 16.07.1879).

²⁴ Por. TAŻ, *List do sióstr nowicjuszek w Rzymie* (27.08.1886).

śluszeństwo przenikało każdy szczegół Jego życia. Przyszedł na świat, zamieszkał w rodzinie, poddany był swej Matce i Opiekunowi, we wszystkim spełniał wolę Ojca. Była ona Jego pokarmem. Swoje ziemskie życie streścił w słowach: *Ja zawsze czynię to, co się podoba Ojcu* (J 8, 29). Dla spełnienia woli Ojca oddał się całkowicie człowiekowi, aby go zbawić: *Ojciec [...] nie moja wola, lecz Twoja niech się stanie* (Łk 22, 42). Spełnienie woli Ojca ma być największym pragnieniem serca, ma się znajdować w centrum planów i działań. Ma być przedmiotem ustawicznego rozeznawania osobistego i wspólnotowego w nazaretańskich wspólnotach.

Nazaretanki są zapraszane do kontemplacji tajemnicy posłuszeństwa Świętej Rodziny. Przez 30 lat życia w Nazarecie Jezus był poddany Maryi i Józefowi. Maryja jest wzorem umiłowania i doskonałego wypełniania woli Bożej. Dała temu wyraz, odpowiadając wielkodusznym *fiat* na Boży plan zbawienia. Nazaretanka wyraża całkowite oddanie Bogu i Jego sprawom w postawie służebnej, pełnej oddania się, jak Maryja.

Bóg postawił obok Jezusa i Maryi św. Józefa, męża sprawiedliwego, czyniąc go powiernikiem tajemnicy Wcielenia. Józef bezpośrednio służył Osobie Jezusa i Jego misji przez posługę ojcostwa wobec Niego. Jest on dany Siostrze Najświętszej Rodziny z Nazaretu za wzór wiary i posłuszeństwa. Święty Józef żył wyłącznie dla chwały Jezusa i Maryi. Takim jawił się Założycielce, gdy o Nim pisała: *Święty Józef, mając powierzone sobie te dwa Skarby, cały się dla Nich oddał, cały się poświęcał na prace, trudy, na wszelkie niewygody dla Ich utrzymania. Ofiarował się dla tych Skarbów, które mu Ojciec Przedwieczny powierzył*²⁵. Razem z Jezusem i Maryją pozostawał w jedności myśli, uczuć i pragnień, spełniając wolę Ojca.

Na tajemnicę Zwiastowania Założycielka patrzyła przez pryzmat miłości Trójcy Świętej. Dostrzegając, że Wcielenie jest wyrazem miłości Boga Ojca, który tak umiłował świat, iż Syna swego Jednorodzonego dał (por. J 3, 16). Miłości Ducha Świętego, mocą którego Jezus przyjął ciało w łonie Maryi (Łk 1, 35). Miłości Boga Syna, który życie swoje dał za przyjaciół swoich (por. J 10, 17-18)²⁶. Dla Założycielki Najświętsza Rodzina stanowi jednocześnie ikonę Trójcy Świętej.

3. Najświętsza Rodzina ikoną Trójcy Świętej

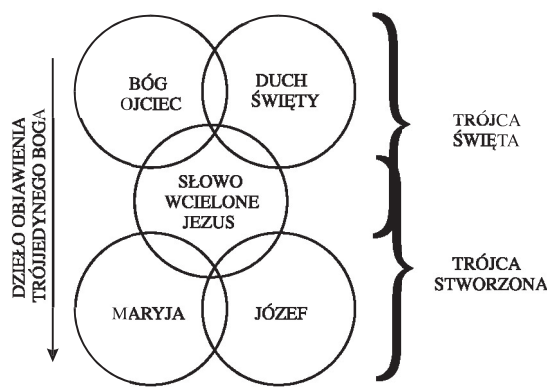
Blagosławiona Maria od PJD w Najświętszej Rodzinie widziała najdoskonalszy wzór więzi międzyosobowych na ziemi. Intuicyjnie

²⁵ TAŻ, *Wybór listów...*, 265.

²⁶ Por. *Dziennik duchowy...*, t. 2, 158.

wyczuwała, że Święta Rodzina jest ikoną Trójcy Świętej. Doszukiwała się łączności czy wręcz odbicia jedności Trójcy Świętej w Najświętszej Rodzinie. Jezus, Maryja i Józef poprzez wymianę miłości dokonującą się między nimi w ciągu 30 lat ukrytego życia w Nazarecie są objawieniem Trójcy Świętej i Jej żywym obrazem. Poprzez obecność Jezusa Święta Rodzina stanowi Bosko-ludzką wspólnotę.

W Osobie Jezusa wkracza w tę Rodzinę rzeczywistość Trójjedynnej Miłości²⁷. Jednorodzony Syn Ojca, poprzez unię hipostatyczną, bierze ciało z Maryi Dziewicy za sprawą Ducha Świętego.

Ojciec wraz z Synem i Duchem stanowią równość i jedność przez uczestnictwo w tej samej naturze. Centrum życia Osoby Jezusa stanowi kontakt z Ojcem. On jest z Ojcem złączony i oddany Mu: *Wierzcie Mi, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie* (J 14, 11). Ewangelia mówi o Chrystusie jako o Synu umiłowanym Ojca. Podczas chrztu w Jordanie z nieba odezwał się głos: *Tys jest mój Syn umiłowany, w Tobie mam upodobanie* (Mk 1, 11), podobnie podczas przemienienia: *To jest Syn mój Wybrany, Jego słuchajcie* (Łk 9, 35). Kontemplując Świętą Rodzinę, błogosławiona Maria od PJDJ wyrażnie łączyła miłość obecną w Świętej Rodzinie z miłością i jednością obecną w Trójcy Świętej. *Te trzy serca kochające się najgoręcej, złączone w Sercu Jezusa, wspólnie uwielbiały Trójcę Przenajświętszą*²⁸. Prowadziła siostry, aby naśladować Świętą Rodzinę,

²⁷ Próbę tego typu zestawienia podejmował już ks. T. Fitych w swojej pracy pt. *Trójca Stworzona. Nauka o św. Józefie na Śląsku* (Lublin 1990). I tak pojęcie »Trójcy Stworzonej« sięga Ojców Kościoła, jak Atanazego, Beda Czcigodnego, Augustyna, Hieronima. Augustyn jako pierwszy używa pojęcia »Trójcy Stworzonej«, za nim idą inni, doszukując się daleko idących porównań. Zob. Bernard Rosa SOC (1624-1696), *Tajemnica Wcielenia jako dzieło objawienia Trójjedynnego Boga*. Podaję za: A. MIERZEJEWSKA, *Najświętsza Rodzina odbiciem ideału jedności Trójcy Świętej w ujęciu Matki Marii - Bł. Franciszki Siedliskiej*, praca mgr, ATK, Warszawa 1998, 50.

²⁸ *Konferencje Franciszki Siedliskiej...*, 361.

pogłębiały więź z Trójjedynym Bogiem²⁹. Założycielka widziała i rozpoznawała w Jezusie tego samego Boga, który jako człowiek żył w ludzkiej rodzinie, jako dorosły mężczyzna pracował własnymi rękami, wędrował, trudził się, uzdrawiał. Siostry nazaretanki od swej Założycielki uczą się spojrzenia pełnego wiary, duchowej mądrości i otwarcia się na tajemnicę Trójcy Świętej i Jej ziemskiego odbicia w Świętej Rodzinie.

Idąc za wskazaniem Kościoła, we współczesności Zgromadzenia przeżywanie związku tajemnicy Trójcy Świętej z Najświętszą Rodziną jest na nowo pogłębiane. Milenijne obchody Jubileuszu Chrześcijaństwa i trzyletni okres przygotowań do nich w Kościele stanowił dla Zgromadzenia doskonałą okazję, by na nowo spojrzeć na wzajemny związek tajemnicy Trójcy Świętej z tajemnicą Najświętszej Rodziny. W liście apostolskim *Novo millennio ineunte* Jan Paweł II wytyczył dla Kościoła program na III tysiąclecie. Poruszane w nim zagadnienia były podejmowane także przez przełożoną generalną Zgromadzenia, matkę Marię Teresę Jasionowicz, która w czasie swoich wizytacji, jak również w pismach okólnych kierowanych do Zgromadzenia, podejmowała aspekt trynitarny i kwestię duchowej komunii, między innymi pisała: *Podjmijmy radośnie i odpowiedzialnie misję zleconą Zgromadzeniu, by być żywą ikoną Trójcy Świętej na wzór Najświętszej Rodziny, w której Jezus wzrastał i założył Królestwo Bożej Miłości na ziemi*³⁰.

XX Kapituła Generalna Zgromadzenia (1997 r.), zwana Kapitułą Odnowy, przebiegała pod hasłem: *Przypatrzcie się uważnie powołaniu waszemu*. Zgromadzenie przynaglone adhortacją *Vita consecrata*, zbliżającym się Wielkim Jubileuszem 2000 oraz 125 rocznicą powstania Zgromadzenia uświadomiło sobie na nowo potrzebę zgłębienia nazaretańskiej duchowości. Dostrzegło także, że wiele duchowego dziedzictwa czeka wciąż na to, aby po prostu z niego czerpać. Wówczas podjęto decyzję o rewizji Konstytucji, jednocześnie Zgromadzenie zobowiązało się do pogłębiania zrozumienia i dowartościowania nazaretańskiej tożsamości i duchowości³¹.

Świat rozdarty przez wojny, alienację i rozbitcie rodziny, spragniony jest nowego rozumienia dynamiki życiodajnej miłości, zacerpniętej

²⁹ Założycielka wyjaśniała siostronom: *Podobnie jak w Najświętszej Rodzinie, w Nazarecie Najświętsza Maryja Panna i św. Józef miłością byli wewnętrznie złączeni z Panem Jezusem, a przez Niego z Ojcem i Duchem Świętym, tak też siostry tego Zgromadzenia starając się będą przez miłość prawdziwą być w ścisłym zjednoczeniu wewnętrznym z Panem Jezusem, Boskim swym Oblubieńcem, a przez Niego z Ojcem i Duchem Świętym*. Zob. TAMŻE, 13.

³⁰ Por. M.T. JASIONOWICZ, *Okólnik* nr 57: Boże Narodzenie 1999.

³¹ Por. *Akta XX Kapituły Generalnej CSFN*, Rzym 1997, 13; 17; 18.

z Trójcy Przenajświętszej, a wcielonej w Świętej Rodzinie. Tajemnica ta, dobrze znana, lecz wciąż odczytywana na nowo, stała się nowym spojrzeniem na dzisiejszą rzeczywistość Zgromadzenia w świecie podczas trwania XXI Kapituły Generalnej. W czasie jej trwania zostały między innymi zrewidowane Konstytucje Zgromadzenia. Nawiązują one do pierwotnego charyzmatu, zawierają także wskazówki Kościoła dotyczące życia konsekrowanego z adhortacji papieskiej *Vita consecrata*³². Nowe Konstytucje w sposób szczególnie uwzględniły aspekt trynitarny życia konsekrowanego. Tekst *Prawa Miłości* rozpoczyna się określeniem nazaretańskiego charyzmatu. Siostry Najświętszej Rodziny z Nazaretu są powołane do szerzenia Królestwa Bożej Miłości wśród siebie i innych przez naśladowanie Jezusa, Maryi i Józefa, których życie było skoncentrowane na miłości Boga i miłości wzajemnej. W dalszej części dokumentu następuje określenie nazaretańskiej misji, które stwierdza, że Najświętsza Rodzina, czyli trzy osoby zjednoczone z Bogiem i wzajemnie ze sobą, posłuszne woli Ojca, ukazują siostrom głęboką rzeczywistość, obecność Boga w najprostszych, najzwyklejszych doświadczeniach ludzkiego życia³³. Jednocześnie Konstytucje Zgromadzenia stwierdzają, że już Założycielka, Franciszka Siedliska, odkryła w życiu Najświętszej Rodziny przykład całkowitego, wzajemnego oddania się w miłości na wzór Osób Trójcy Świętej³⁴.

Ważnym aspektem duchowości Zgromadzenia jest tajemnica Królestwa Bożego, w oryginalny sposób łączona przez nazaretanki z tajemnicą Świętej Rodziny. Specyfika Królestwa Bożego w duchowości nazaretańskiej jest jej charakterystycznym elementem.

4. Życie Najświętszej Rodziny jako ukazywanie tajemnicy obecności Królestwa Bożego

Jak zaznaczono, oryginalnym elementem duchowości Założycielki, a zarazem duchowości Zgromadzenia jest łączenie rzeczywistości Królestwa Bożego z tajemnicą Świętej Rodziny. Skoro Królestwo Boże przyszło na ziemię wraz z Osobą Jezusa, to zaczęło się realizować w Rodzinie Nazaretańskiej. Tu należy szukać jego początku, a zarazem wzoru. Wprawdzie urzeczywistniało się ono w ukryciu, lecz zdaniem

³² Zob. *Prawo Miłości*.

³³ Por. TAMŻE, 13.

³⁴ TAMŻE, 15.

Założycielki, trzydzieści lat, które Jezus przeżył w Nazarecie, nie mogły być bez znaczenia³⁵.

Miłość Wcielona w Nazarecie nie była beczynna. Tu rozpoczęło się owo nowe Królestwo Boże zapowiadane, oczekiwane przez cały Stary Testament. Na przełomie dwóch Testamentów, Starego i Nowego, zrodził się Nazaret przez tajemnicę Zwiastowania. Przez Zwiastowanie dokonało się Wcielenie Syna Bożego i ukazał się Nazaret jako miejsce długoletniego pobytu Chrystusa, gdzie przez wiele lat przygotowywał się do swojej publicznej działalności. Pobyt w Nazarecie miał ogromne znaczenie dla Niego i dla Jego misji. To wielkie dzieło Boga dokonywało się w Najświętszej Rodzinie³⁶. Dlatego w Zgromadzeniu terminem Królestwo Boże określa się całokształt życia nazaretańskiego. Królestwo Boże rozpoczęło się najpierw w Świętej Rodzinie, ale dalej trwa i rozwija się w Kościele. Ponieważ najgłębszym przejawem Królestwa Bożego, jego siłą twórczą jest miłość, dlatego typowe określenie Świętej Rodziny z Nazaretu w Zgromadzeniu Nazaretanek to KRÓLESTWO BOŻEJ MIŁOŚCI.

Miłość płynie z Boga, bo *Bóg jest Miłością* (1 J 4, 8). Błogosławiona Maria od PJDZ rozumiała, że Miłość, którą Jezus przyniósł na ziemię, została przyjęta, ukochana i praktykowana przez Maryję i św. Józefa. W Świętej Rodzinie gościło Królestwo Bożej Miłości, Boża Miłość – Jezus Słowo Wcielone tam znalazło swoje miejsce. Dlatego Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu powołane jest do szerzenia miłości. Miłość ma być siłą scalającą wszystkie dążenia sióstr, ma je inspirować w życiu. Aby móc sprostać temu zadaniu, siostry mają przed oczami słowa Założycielki, które wypowiedziała podczas ostatniej konferencji, tydzień przed śmiercią: *z Nazaretu wyszło Słowo Wcielone, wyszła Miłość na świat cały, a więc w nas, jako wiernych dzieciach Nazaretu, w dzieciach Najświętszej Rodziny, miłość musi kwitnąć i panować, inaczej nie byłobyśmy prawdziwymi dziećmi Najświętszej Rodziny*³⁷.

Tak jak Jezus opuścił rodzinne miasto i poszedł do ludzi ze swym zbawczym słowem i uzdrawiającą działalnością, tak powstała rodzina zakonna ma emanować miłością na świat. Ponieważ zaś miłość Boża objawiła się w Rodzinie, dlatego też Zgromadzenie ma szerzyć miłość w rodzinach.

³⁵ Zob. M. MARCINIK, *Ewangeliczne motywy nauki o Królestwie Bożym w pismach Franciszki Siedliskiej*, praca mgr KUL, Lublin 1985, 104.

³⁶ Zob. K. HOŁDA, *Za Jezusem z Nazaretu...*, 155.

³⁷ *Konferencje Franciszki Siedliskiej*, Rzym 1960, 91. Jeszcze dobitniejsze są słowa Założycielki podczas tej samej konferencji: *Miłości, miłości, siostry moje! Nazaret i niemiłość nie mogą mieć nic wspólnego ze sobą*. Słowo »miłość« wypowiedziane w różnych językach było ostatnim słowem wypowiedzianym przed śmiercią przez Założycielkę.

Głównym celem Zgromadzenia jest współdziałanie z Chrystusem i Jego Kościołem w szerzeniu Królestwa Bożej Miłości wśród siebie i innych, zwłaszcza w rodzinach³⁸. Z łatwością można zauważyć w tym sformułowaniu, że wyodrębnione są kręgi rozszerzania Królestwa Bożego. Pierwszy krąg dotyczy każdej siostry indywidualnie. Chodzi o to, by nazaretanka odkryła obecność Królestwa Bożego w sobie, poprzez osobiste doświadczenie, że jest ukochaną córką Boga, że On w niej mieszka i miłuje ją w sposób bezwarunkowy i nieskończony. Naturalną odpowiedzią na miłość Bożą ma być miłowanie Boga w Trójcy Osób, w sposób dojrzały i wolny.

Z osobistym, wewnętrznym przeżywaniem Królestwa Bożej Miłości łączy się **wymiar kontemplacyjny nazaretańskiego powołania**. W świetle nazaretańskiej duchowości ważna jest umiejętność łączenia ducha kontemplacyjnego i czynnego. Zaangażowanie apostołskie wymaga od nazaretanek aktywnego włączenia się w podejmowane prace, a jednocześnie wzywa je do kontemplacji Boga obecnego w całej rzeczywistości. Dom Świętej Rodziny ożywiała modlitwa, skupienie, życie w Bogu, dlatego i nazaretanki *w tajemnicy Nazaretu znajdują natchnienie do życia w głębokiej kontemplacji Boga*³⁹. Jako siostry Najświętszej Rodziny z Nazaretu są one powołane do głębokiego życia duchowego w jedyny, niepowtarzalny i tylko sobie właściwy sposób.

Błogosławiona Maria od PJD nie ustawała w wysiłku przypominania siostronom prawdy o pierwszeństwie ducha nad materią i o obowiązku troski o zintegrowane życie, o harmonię między modlitwą, posługą apostołską i życiem wspólnotowym. Dlatego z troską radziła: *Módl się w każdej okoliczności twego życia, bo przez modlitwę zbliżasz się do Boga, obcujesz z Nim, otrzymujesz Jego łaskę. Módl się sercem. Módl się myślą, módl się czynem*⁴⁰.

Źródłem siły i umocnienia jest Eucharystia. W Eucharystii spotykamy tego samego Jezusa, który wzrastał w Nazarecie. Dlatego w Konstytucjach nazaretanki znajdują zachętę, by podobnie jak czyniła to Założycielka, adorowały w Najświętszym Sakramencie rzeczywistą obecność tego samego Jezusa, który żył na ziemi w ukryciu Nazaretu⁴¹. Wraz z charyzmatem Zgromadzenia każda nazaretanka otrzymała zaproszenie do adoracyjnej kontemplacji i przeżywania bliskości Trójcy Świętej na wzór Jezusa, Maryi i św. Józefa.

³⁸ Zob. *Prawo Miłości*, 15.

³⁹ Por. TAMŻE, 26.

⁴⁰ F. SIEDLIŚKA, *List do s. Innocencji* (01.08.1898).

⁴¹ Por. *Prawo Miłości*..., 28.

Drugi krąg szerzenia Królestwa Bożej Miłości stanowi wspólnota, w której nazaretanki są wezwane do dzieła budowy Bożego Królestwa. To, w jakim stopniu otworzą się jedna na drugą i zaufają Bożemu działaniu w każdej osobie, niezależnie od tego, jaka ona jest, w takim stopniu doświadczą mocy jedności i umocnią wspólnotowe więzi⁴². Dlatego podstawowym zadaniem nazaretanek jest przeżywanie komunii „jednego serca i jednego ducha” poprzez budowanie ewangelicznych wspólnot, które odzwierciedlają ducha Najświętszej Rodziny⁴³. Życie we wspólnocie i wzajemnej miłości od początku Zgromadzenia jest jego główną cechą. Założycielka często zachęcała siostry do modlitwy w intencji rozszerzania i wzrostu Królestwa Bożego w nazaretańskich wspólnotach.

Kolejny, trzeci krąg to szerzenie Królestwa Bożej Miłości wśród innych, zwłaszcza w rodzinach. Apostolskie zaangażowanie nazaretanek wtedy wyda owoce, gdy wypływać będzie z osobistego i wspólnotowego świadectwa życia zgodnego z Ewangelią. Wszystkie podejmowane przez nazaretanki prace apostolskie są przedłużeniem misji Jezusa z Nazaretu i winny być spełniane w perspektywie służby rodzinie. Charakterystyczne jest jednak, że służba rodzinie w Zgromadzeniu jest i była pojmowana w sposób szeroki, poprzez podejmowanie różnorodnych dzieł apostolskich. Do podejmowania nowych, twórczych inicjatyw na rzecz rodziny zachęcał nazaretanki papież Jan Paweł II w różnych wystąpieniach kierowanych do Zgromadzenia – z racji beatyfikacji Założycielki, wizyty w domu generalnym, czy 125 rocznicy założenia Zgromadzenia⁴⁴. Sługa Boży Jan Paweł II zwracał się do nazaretanek m.in. słowami: *Skoncentrujcie swoje wysiłki na rodzinie, dołączcie wszelkich starań, nie szczędźcie wysiłku, w miarę waszych możliwości, warunków i okoliczności, w jakich spełniacie swoją misję. Będzie to wasz konkretny i niezmiernie ważny wkład w nową ewangelizację*⁴⁵.

Specyficzną formą służby rodzinie jest istniejące przy Zgromadzeniu **Stowarzyszenie Najświętszej Rodziny**. Błogosławiona Maria od PJD P od samego początku istnienia Zgromadzenia żywiła nadzieję włączenia osób świeckich w misję sióstr. Dała temu praktyczny wyraz już w pierwszych Konstytucjach z 1887 roku⁴⁶. Początkowo do Stowarzyszenia należały

⁴² Por. *Akta XIX Kapituły Generalnej CSFN*, Rzym 1992, 18.

⁴³ *Akta XX Kapituły Generalnej CSFN*, Rzym 1997, 18.

⁴⁴ Zob. *W blasku chwały*, Rzym 2001, 9; 30; 36.

⁴⁵ JAN PAWEŁ II, *List z okazji 125. Rocznicy powstania Zgromadzenia Sióstr Nazaretanek* (Watykan, 02.02.2000).

⁴⁶ W rozdziale XXI, p. 1 znajduje się zapis: *Siostry wezmą do tego dzieła tych, których im Bóg powierzył, także osoby świeckie, które tworzyć będą Bractwo Najświętszej Rodziny z Nazaretu*.

głównie kobiety, wychowanki szkół. Na przestrzeni historii Zgromadzenia podejmowano różne inicjatywy włączania w nazaretański charyzmat osób świeckich. Rozwój Stowarzyszenia w obecnym kształcie nastąpił pod koniec lat siedemdziesiątych w USA, a w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Stowarzyszenie jest formą współpracy i duchowej wymiany, jaka zachodzi pomiędzy Zgromadzeniem a jego członkami. Członkami Stowarzyszenia są głównie małżeństwa i rodziny. Otrzymują one duchową formację uczestnicząc w rekolekcjach, dniach skupienia, rozwijając życie duchowe i religijne. Obierają Świętą Rodzinę za wzór i patronkę swego ogniska domowego. Uczą się odpowiedzialnego podejmowania obowiązków względem swojej rodziny i Kościoła, rodziny Dzieci Bożych. Członkowie Stowarzyszenia uczestniczą w misji apostołskiej poprzez udział w życiu, duchowości i misji nazaretanek. Zgromadzenie zaś dzięki Stowarzyszeniu ma możliwość pełniejszej obecności w świecie, szczególnie wśród rodzin, poznania ducha czasu oraz budowania Królestwa Bożego w jedności z osobami świeckimi, a także docierania do nowych środowisk w wypełnianiu nazaretańskiej misji apostołskiej. Stowarzyszenie ma swój Statut zatwierdzony przez Radę Generalną Zgromadzenia i Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekrowanego. Obecnie Stowarzyszenie w świecie liczy prawie 900 stałych członków, z czego w Polsce 126 oraz 102 dzieci z rodzin należących do Stowarzyszenia. Dzieci te nie są członkami, ale tworzą tzw. grupę *Dzieci Nazaretu*⁴⁷.

5. Miłość jako fundament życia Świętej Rodziny i najważniejsza cnota w Zgromadzeniu

W skromnym domu w Nazarecie potwierdza się pośród zwyczajności moc wzajemnej miłości Jezusa, Maryi i Józefa – miłości udzielającej się i dającej, przyjmującej, a zarazem obdarowującej. W miłości wzajemnej Najświętsza Rodzina jest jej najpiękniejszym przykładem⁴⁸. Przykładem tego, że miłość prowadzi do jedności. Dzięki obecności Bożej Miłości

⁴⁷ Zob. A.J. SOBCZYK, *Rekolekcje ze Świętą Rodziną dla rodzin*, Pelplin 2009. Więcej informacji o Stowarzyszeniu można znaleźć na stronie www.nazaret.opoka.net lub www.nazaretanki.pl pod hasłem Stowarzyszenie.

⁴⁸ Założycielka, formując siostry, tłumaczyła: *W cnocie miłości wspólnej Najświętsza Rodzina jaśniej jako szczególnie wzór dla nas. Najświętsza Panna i św. Józef byli ze sobą najściślej złączeni, lecz nie było w tym zjednoczeniu uczucia ludzkiego, nie było nic ziemskiego: miłość Boża łączyła te dusze. Gdzie jest bowiem miłość Boża, tam jest zjednoczenie. Nie ma tak odrębnych i trudnych charakterów, żeby nie można było żyć ze sobą w zgodzie i jedności z pomocą łaski i miłości Bożej. Widzimy to w życiu Świętych. Konferencje Franciszki Siedliskiej..., 264.*

może zaistnieć zjednoczenie. Jezus przez 30 lat poświęca się wyłącznie budowaniu jedności Świętej Rodziny. Taki wzór budowania jedności błogosławiona Maria od PJDZ dała Zgromadzeniu. Każdy, kto chce przynosić owoce jedności, musi trwać w szczególnej uległości, pokorze, aż do utraty siebie w codzienności.

Założycielka rozpoznaje kolejne aspekty miłości wzajemnej Jezusa, Maryi i Józefa. Miłość, jaką przynosi do Rodziny Jezus, ma różne odcienie, jest inna dla Maryi, Jego Matki, a inną obdarza przybranego ojca, świętego Józefa. Do Maryi Syn zwraca się z ufnością, w Niej szuka delikatności i intymności. Maryja zaś odbija w sobie jako odpowiedź na Miłość Syna, ojcowski odcień miłości troskliwego Boga Ojca. Józef to ten, który daje bezpieczeństwo domowi, poświęca się dla niego, odpowiada na miłość Syna bezmierną miłością ojcowską, do końca⁴⁹.

Założycielka pragnęła, by wspólnoty Zgromadzenia odznaczały się podobnymi cnotami, jakie odnajdywała w Najświętszej Rodzinie. We wzajemnych relacjach we wspólnocie ważna jest potrzeba bezinteresowności. Powołując się na wzory osobowe w Najświętszej Rodzinie, za przykładem Założycielki, siostry starają się żyć miłością, która *nie zazdrości, nie szuka swego* (por. 1 Kor 13, 4-5), lecz jest otwarta na drugiego, gotowa dzielić z nim jego troski, cieszyć się jego szczęściem. Miłość we wspólnotach nazaretańskich winna być dojrzała⁵⁰. Najważniejszą troską Założycielki było, by duch Najświętszej Rodziny, czyli duch wzajemnego obdarowywania, był obecny w Zgromadzeniu, by siostry tworzyły klimat bliskości, rodzinnej serdeczności. Zachowanie charakteru rodzinnego w życiu wspólny nie było i nie jest wynikiem upodobań czysto ludzkich, lecz owocem ascezy wspólnoty. Miłość daje siłę, ale i ukazuje słabe strony człowieka. Założycielka zwracała uwagę, że miłość, która jednoczy, musi być przyjmowana i przeżywana bardzo świadomie.

Streszczenie przymiotów miłości wzajemnej, charakterystycznych dla nazaretanek, a wynikających z przeżywania tajemnicy Nazaretu zawarte jest w Konstytucjach. Siostry są zaproszone do życia ze świadomością prawdy, że Bóg żyje w każdej z nich. Mają przyjmować jedna drugą w duchu otwartości, szacunku, zrozumienia i zaufania. Czynią wysiłki,

⁴⁹ Por. A. MIERZEJEWSKA, *Najświętsza Rodzina odbiciem ideału jedności Trójcy Świętej w ujęciu Matki Marii - Bł. Franciszki Siedliskiej...*, 66-70.

⁵⁰ Przykładem są słowa Założycielki: *Pamiętajcie, cechą Waszą niech będzie MIŁOŚĆ, ale nie w uczuciach i mazaniach się, lecz w czynie objawiająca się jako moc w przelamaniu siebie i w odmawianiu zepsutej naturze wszelkich jej zachcianek, jako pokora, która stawia Was w prawdzie przed Bogiem i na właściwym względem Niego postawi stanowisku; jako cichość, która da Wam spokój w obcowaniu wspólnym, uwolni Was od wszelkich pretensji, aby być czymś, od zazdrości i małostek.* F. SIEDLIŚKA, *List do siostr* (Paryż, 26.07.1879).

by budować wspólnotę, w której każda czuje, że do niej należy i jest jej potrzebna. W duchu miłości i szczerego dialogu starają się być dla siebie oparciem i umocnieniem, dzieląc wspólnie radości i troski⁵¹.

Nazaret został powołany do tworzenia wspólnoty, by mieszkać razem z Bogiem pośród świata, będąc jednocześnie absolutnie zatopionym w Bożej Miłości. Od jakości życia wspólnotowego zależy postępowanie rodziny, do czego siostry są wezwane. XVIII Kapituła Generalna Zgromadzenia zwróciła uwagę, że wysiłek, który siostry wkładają w to, by żyć we wspólnocie, swej pierwszej rodzinie, jako osoby dojrzałe, pomaga zrozumieć potrzeby rodzin i nawiązywać z nimi prawdziwy dialog w kontekście wiary. Zgromadzenie oddane pracy nad odnową rodziny modli się codziennie o jej jedność, wierność, nierozzerwalność i godność. Zgodnie z tradycją otwiera swe domy, aby rodziny mogły odnaleźć odczucie Boga, smak modlitwy i skupienia, przykład życia w miłości i radości⁵².

Szczególnym wyrazem jedności i miłości, do której są wezwane osoby zakonne, jest **duchowość komunii**. Charyzmat nazaretanek, wypływający z tajemnicy Trójcy Świętej i Najświętszej Rodziny, w sposób wyjątkowy zobowiązuje je do życia duchowością komunii.

Kościół Święty przez ostatnie lata w różnych dokumentach przypomina osobom konsekrowanym, że mają być budowniczymi komunii i ekspertami wspólnoty. Począwszy od dokumentu *Optiones evangelicae* (1980) poprzez *Vita consecrata* (1996), *Novo millennio ineunte* (2001), *Ripartire da Cristo* (2002), *Faciam tuam, Domine, requiram* (2008) Kościół ukazuje drogę, którą ma pójść życie konsekrowane we współczesnym świecie. Poprzez komunie miłości przeżywaną we własnych wspólnotach, w Kościele, pomiędzy Instytutami, pociąga do komunii i braterstwa w świecie podzielonym i cierpiącym podziały.

Na czym polega życie duchowością komunii w sposób bardzo szeroki ukazuje dokument *Novo millennio ineunte*. Sługa Boży Jan Paweł II wytycza w nim program na trzecie tysiąclecie. Jest tam wyraźna wskazówka dla nazaretanek, jak tworzyć duchowość komunii w dzisiejszym świecie: mieć spojrzenie utkwione w tajemnicę Trójcy Świętej, posiadać zdolność odczuwania więzi z bratem w wierze dzięki głębokiej jedności mistycznego Ciała, dostrzegać w drugim człowieku przede wszystkim to, co jest w nim pozytywne, posiadać umiejętność »czynienia miejsca« bratu i wzajemnego »noszenia brzemion« (por. Ga 6, 2)⁵³. Nauczanie

⁵¹ Por. *Prawo Miłości...*, 30.

⁵² Por. *Akta XVIII Kapituły Generalnej Zgromadzenia Sióstr Najśw. Rodziny z Nazaretu*, Rzym 1988, 17.

⁵³ Por. JAN PAWEŁ II, *Novo millennio ineunte* (6.01.2001), 43.

papieskie jest tu jakby streszczeniem duchowości Założycielki, która nawoływała do przekazywania życiem orędzia Bożej Miłości. W tajemnicy życia ukrytego w Nazarecie kryje się nie tylko 30 lat słuchania Słowa Ojca, szukania Jego woli, codziennej pracy, ale przede wszystkim 30 lat wymiany i dzielenia pomiędzy sobą Miłości, która swoje źródło ma w perychorezie Trójjedynego Boga.

Duchowość komunii jest zatem częścią duchowości Zgromadzenia, na co zwróciła także uwagę XXI Kapituła Generalna. W słowach Jana Pawła II, wzywającego do świętości, do kontemplowania oblicza Chrystusa zawsze obecnego w świecie i w każdej osobie, do odważnego zawierzenia Bogu, do czynienia Kościoła domem i szkołą komunii, rozpoznały siostry rys nazaretańskiej duchowości. W ten sposób duchowość Zgromadzenia umieszczona jest w samym sercu Kościoła i nakłada na nazaretanki tym większą odpowiedzialność za dojrzałe przeżywanie powołania⁵⁴. Kontemplując Trójcę Przenajświętszą i Świętą Rodzinę, uczą się siostry, w jaki sposób jako nazaretanki mają odpowiadać na zaproszenie Kościoła do życia duchowością komunii we współczesnym świecie, by ukazywać własnym życiem Boga, który jest Miłością.

Omawiając rolę i miejsce Świętej Rodziny w duchowości nazaretanek, wydaje się godne podkreślić, że w tradycji Zgromadzenia istnieje żywy **kult Świętej Rodziny**, który wyrażany jest na różne sposoby: Uroczystość Świętej Rodziny jest świętem patronalnym Zgromadzenia, poprzedza je nowenna; każdego dnia siostry odmawiają specjalną modlitwę do Świętej Rodziny, modląc się jednocześnie za wszystkie rodziny świata; każde wspólne spotkanie siostry kończą krótkim wezwaniem – Jezu, Maryjo, św. Józefie opiekujcie się nami; jedna z prowincji, wiele domów, instytucje Zgromadzenia są pod wezwaniem Świętej Rodziny; predykat (tajemnica zakonna) wielu sióstr nawiązuje do Świętej Rodziny. Specyfiką jest również przyjmowanie imion zakonnych nawiązujących do Nazaretu (Nazaria, Emmanuela, Miriam, Józefa).

6. Zakończenie

Przedstawiono istotne elementy duchowości, które są bezpośrednio związane z charyzmatem Zgromadzenia Nazaretanek, czyli: tajemnicę Wcielenia stanowiącą początek Nazaretu; Najświętszą Rodzinę jako ikonę Trójcy Świętej; życie Najświętszej Rodziny jako ukazywanie tajemnicy

⁵⁴ Por. *Akta XXI Kapituły Generalnej CSFN*, Rzym 2002, 11.

obecności Królestwa Bożego oraz miłość, która jest fundamentem życia Świętej Rodziny i najważniejszą cnotą w Zgromadzeniu.

Istnieją jeszcze inne elementy niezwiązane wprost z tajemnicą Świętej Rodziny, które istnieją w duchowości Zgromadzenia; umiłowanie Eucharystii, szczególna więź z Kościołem i Ojcem Świętym, wierność Duchowi Świętemu.

Charyzmat i duchowość Zgromadzenia przekazana przez Założycielkę pierwszemu pokoleniu nazaretanek dalej jest dzielona z innymi i coraz głębiej odczytywana, zwłaszcza w świetle pism Założycielki, stąd w artykule wiele odniesień do jej słów. Duchowość wyraża się przez postawy, praktyki ascetyczne, pobożnościowe, tradycje Zgromadzenia. Na niektóre z nich wskazywano w artykule. Duchowość nie jest czymś niezmiennym, gdyż kształtują ją znaki czasu i uwarunkowania kulturowe każdego pokolenia. Dlatego w opracowaniu wykorzystywano niektóre dokumenty Zgromadzenia z różnych okresów jego historii oraz nauczanie Kościoła.

Same nazaretanki dostrzegają potrzebę nieustannego pogłębiania swojej duchowości. Do władz Zgromadzenia kierowane są prośby o organizowanie rekolekcji i innych form pogłębienia życia duchowego. Wspomniano w tekście artykułu, że Założycielka pozostawiła po sobie bardzo bogatą spuściznę pisarską; około 8000 listów, autobiografię, dzienniki duchowe, rozmowy duszy z Panem Jezusem, konferencje. Dotychczas część z nich wydano. Niewiele jest opracowań dotyczących duchowości Zgromadzenia. Podejmowane na Kapitułach i różnych spotkaniach próby zaradzenia potrzebom sióstr nie zaspokoily w pełni ich duchowych pragnień. Kilka razy zmieniano Konstytucje, by bardziej oddawały pierwotnego ducha Założycielki. Niedawno zostały podjęte prace nad przygotowaniem własnego *ratio institutionis* dla nazaretanek.

Charyzmat i duchowość jest jak wypływające źródło i tworzący się z niego strumień. Źródło prowadzi do głębi, do początku, odświeża, daje nową energię, jest pełne dynamizmu. Zakłada też trud poszukiwania, momenty swoistego ukrycia, a jeszcze innym razem olśnienia. Potrzebny jest trud przedzierania się, poszukiwania, nazywania tego, co jest obdarowaniem, łaską, a co jest dane i zarazem zadane.

Halina Dołęga CSFM
Dyrektorka Formacji Stałej
Prowincji Imienia Jezus w Warszawie

Źdźary 74
PL - 26-420 Nowe Miasto

e-mail: smhalina@gmail.com

La Santa Famiglia nella spiritualità della Congregazione delle Suore della Santissima Famiglia di Nazareth

(Riassunto)

L'articolo mette in evidenza gli elementi essenziali della spiritualità, che sono direttamente connesse con il carisma della Congregazione delle Suore della Santissima Famiglia di Nazareth: il mistero dell'Incarnazione che rappresenta l'inizio di Nazareth, la Sacra Famiglia come icona della Trinità, la vita della Sacra Famiglia come un mistero che mostra la presenza del Regno di Dio e amore, che è il fondamento della Sacra Famiglia e la più importante virtù della Congregazione.

Ci sono altri elementi non legati direttamente al mistero della Santa Famiglia, che esistono nella spiritualità della Congregazione: l'amore per l'Eucaristia, un legame speciale con la Chiesa e il Santo Padre e la fedeltà allo Spirito Santo.

Carisma e la spiritualità della Congregazione trasmesse dal Fondatrice della prima generazione delle suore continua ad essere condivisa con gli altri e leggere più in profondità, soprattutto alla luce degli scritti della Fondatrice.

La spiritualità è espressa attraverso gli atteggiamenti, le pratiche ascetiche, e le tradizioni devozionali della Congregazione.

Carisma e la spiritualità sono come una sorgente che scorre, il creatore del torrente. Fonte porta alla profondità, all'inizio, rinfresca, dà nuova energia, è piena di dinamismo.